

Nグループの ことわざ かだい 諺 の課題:

① さんじん よ もんじゆ ちえ 三人寄れば文殊の知恵

- Z rady troch ľudí prichádza múdrosť. Traja vedia viac než jeden.
- (dosl.) „Ak sa traja zhromaždia, múdrosť Mondžuova.“
- Odpovedá angl. *Two heads are better than one*. (v japonskom pojatí sú nutný aspoň traja).
- Podobá sa slovenskému ‘Viac hláv, viac rozumu.’ a českému ‘Víc hlav, víc ví.’

れいぶん かいけつさく あきら はな あ ちえ だ あ さんじん よ
例文: 「解決策はないと諦めないで、みんなで話し合っ^て知恵を出し合おう。三人寄^れば文殊の知恵というじゃないか。」

‘Nevzdávaj sa keď nemáš riešenie, rozprávajme sa navzájom a zdieľajme vedomosti. Ako sa hovorí, viac hláv, viac rozumu.’

Poznámky k forme:

- 文殊 *mondžu* Maňdžuší; Bodhisattva, ktorý predstavuje nevídanú múdrosť
- 寄れば *joreba* sloveso 寄る ‘zhromaždiť sa’; podmieňovací tvar

② くび つな 首がつながる

- Vyhnúť sa vyhodeniu z práce/zo skupiny.
- (dosl.) „Mať pripojený krk.“ (hlavu k telu).
- Česky ‘Vyhnout se vyhazovu.’
- V češtine podobné ‘Vyváznout z něčeho o vlásek.’ (významovo menej konkrétne, špecifickejšie v spôsobe; v japončine zamerané viac na stratu zamestnania či členstva v skupine).
- Pripomína slovenské ‘Zachrániť si krk/holý život.’ (v slovenčine však viac význam ohrozenia na živote; v modernom japonsku sa tým skôr myslí výpoveď z práce, i keď to malo v minulosti tiež existenciálny význam).
- Anglicky ‘I haven’t got fired.’ či ‘I avoided being sacked from work.’

Alternatívni forma: くび つな 首が繋がった。

‘Nebol som vyhodený./ Krk mi zostal pripojený (nesťatý).’

Synonymá: ^{くび}と ^{くび}首が飛ぶ / 首になる

- (dosl.) „Stáva sa (oddeleným) krkom“
- ^と飛ぶ letieť, rozprchnúť sa

例文: 「^{ふだん}普段から^{せわ}お世話になっている^{じょうし}上司の^{ひとこと}一言のおかげで、^{ぼく}僕の^{くび}首が^{つな}繋がることになったのだった。」

‘Vďaka slovám môjho šéfa, ktorý sa o mňa dobre staral, som mal zaistené, že nebudem prepustený.’

Poznámky k forme:

- ^{つな}繋がる sloveso ‘byť pripojený’ sa vyskytuje bežne s kandži:
- 繋 *kei* (音); *cuna.gu*, *kaka.ru*, *ka.keru* (訓) spojenie, pripojiť, pripevniť
- ^{くび}首 krk; v tomto kontexte asocioje dekapitáciu – v minulosti používaný trest smrti s’atím hlavy (^う打ち^{くび}首^{けい}の刑), teda oddelenia krku od tela

③ ^{ないじゅうがいごう}内柔外剛

- Vnútri slaboch, na vonok hrá tvrd’áka.
- (dosl.) „Vnútri mäkký, navonok tvrdý.“
- Česky ‘Ten, kto dělá ramena, ale uvnitř je v něm malá dušička.’
- Slovenské/české opozitum ‘Tichá voda břehy myje.’/‘Tichá voda břehy mele.’
- Pripomína anglické ‘All bark and no bite’, ‘A sheep in wolf’s clothing.’, ‘Tough on the outside but soft at heart.’, ‘A faint-hearted person pretending to be brave.’
- Podobá sa slovenskému ‘Tvári sa ako tvrd’ák, ale vo vnútri je to bábovka.’

Alternatívny preklad: ‘Niekto, kto je na seba mäkký, no na ostatných prísny.’

例文: 「^{おつと}夫は^{いか}厳めしい^{がいけん}外見とは違い^{ちが}内柔外剛^{ないじゅうがいごう}な人^{ひと}なので、^{なに}何かと^{しんぱい}心配が^た絶えません。」

‘Aj keď môj muž vyzerá ako prísny chlap, vo vnútri je slabý, tak sa o neho neustále bojím.’

Poznámky k forme:

- 剛 *gou* (音) robustný, pevný
- 柔 *džú*, *njú* (音), *jawa.raka* (訓) nežný, slabosť, jemnosť, miernosť

④ ^{しちてん ぼつとう}
七転八倒

- Zmietat' sa v bolestiach/ v krčoch.
- (dosl.) „Sedem otočiek, osem pádov.“ (sedem a osem v tomto kontexte znamená 'veľa/mnoho', čiže 'veľa krát sa zmietat' a padať v bolestiach')
- Odpovedá angl. 'Tossing oneself about in great pain/writhing in agony.'

Alternatívny formy: ^{しちてん ぼつとう} 七転八倒 / ^{しってん ぼつとう} 七転八倒 / ^{しってん ぼつとう} 七顛八倒

例文: 「週末に胆石が動いて、^{しちてん ぼつとう}七転八倒の^{くる}苦しみを^{あい}味わったよ。」

‘Strávil som víkend zmietaním sa v bolestiach, keď sa môj žlčníkový kameň začal pohybovať.’

Poznámky k forme:

- 転 ten (音); koro.garu, maru.bu, kuru.meku (訓) otočiť sa, zmeniť
- 顛 ten (音); itadaki, tao.reru (訓) prevrátiť, vrchol, pôvod

Podobný výraz: ^{ななころ や お}七転び八起き

- Nikdy sa nevzdávať.
- (dosl.) „Spadnúť sedem krát, vstať osem krát.“ (sedem a osem aj v tomto kontexte znamená 'veľa krát')
- Podobné anglickému 'If you fall off your horse get right back on', 'Keep trying when life knocks you down.', 'Always rise after repeated failures.'
- Pripomína slovenské 'Trpezlivosť ruže prináša.' (japonský výraz je viac orientovaný na vytrvalosť)

Alternatívny preklad:

‘Raz si hore raz si dole.’

‘Emócie ako na horskej dráhe.’

Angl. 'Lots of ups and downs in life.'

例文: 「この先^{せん}何^{なんど}度^{しつぱい}失敗^{ななころ}をしても、^{や お}七転び八起き^{ちか}の^{むね}誓^{きざ}いを胸^{むね}に刻^{きざ}んだ。」

‘Bez ohľadu na to, koľko krát sa mi niečo nepodarí v budúcnosti, prisahal som svojmu srdcu, že sa nevzdám.’

⑤ ^に二の^く句^つが^つ継^つげない

- Neschopný ďalšieho slova.
- (dosl.) „Ďalšie slovo nenasleduje.“ (pre zaskočenie, prekvapenie či úžas, človek nie je schopný nič povedať/ nič na to odpovedať)
- Odpovedá angl. 'to be speechless; to lose speech from surprise; to be at a loss for words' či 'A second word can't follow.'
- Podobá sa slovenskému 'Onemiet' od úžasu.' a 'Stratiť reč od prekvapenia.'

- Český ekvivalent ‘Zůstat stát s otevřenou pusou.’, ‘Mít pusu dokořán.’, ‘Nenacházet/nemít slov.’

例文: 「正論を言われた彼が、開き直って反撃してきた姿を見たときは、二の句が継げなかったよ。」

‘Vidiac, ako je vzdorovitý a oponuje mi aj po tom, čo som mu povedal pravdu, ostal som prekvapený a kvôli jeho hlúposti som sa nezmohol d’alšieho slova.’

Poznámky k forme:

- 継げない sloveso 継ぐ ‘nasledovať, zdediť’; negatív
- alternatíva v japončine: 呆れてものが言えない
- 呆れる byť prekvapený/zaskočený hlúposťou druhého

⑥ 袋の鼠

- Ocitnúť sa v pasci/na mieste odkiaľ niet úniku. Dostať sa do stavu, z ktorého nemôžeme uniknúť.
- (dosl.) „Myš (uväznená) vo vreči.“
- Odpovedá angl. ‘to be in a dead end’ alebo ‘rat in a trap’
- Odpovedá slovenskému ‘Ocitnúť sa v slepej uličke.’
- Podobné českému ‘Být zahnan do kouta.’

Alternatívna forma: 逃げ場がない

‘Žiadne miesto úniku.’

例文: 「このままでは行き止まりで袋の鼠になってしまう。」

‘Ak to bude takto ďalej pokračovať, ocitneme sa v slepej uličke ako myš v pasci.’

Poznámky k forme:

- 袋 tai, dai (音); fukuro, bukuro (訓) taška, vak, vrece

⑦ 八面六臂

- Byť všestranný človek. (preukázať talent/silu v rôznych situáciách, či urobiť prácu za viacerých)
- (dosl.) „Osem tvárí, šesť lakt’ov (rúk).“ (inšpirované budhistickým bohom boja Ašurom, ktorý mal 3 tváre a 6 rúk)

- Angl. ekvivalent ‘He is able all-around.’, ‘Jack of all trades.’
- Pripomína angl. ‘*Man who can do the work of many.*’ či české ‘Člověk, který zastane práci mnoha.’ (viac zamerané na kvantitu)
- Podobá sa slovenskému ‘renesančný človek’.
- Podobné česky ‘Kdo nemá své muzikanty, na hubu si píská.’ (vie si sám urobiť) alebo ‘Zlaté české ručičky.’ (schopný vyrobiť si čo potrebuje).

Synonymum: ^{さん はちめんろっぴ} 三面六臂

例文: 「災害が起きたとき、あの町の町長は八面六臂の働きをしてくれた。」

‘Keď došlo ku katastrofe, starosta urobil prácu za mnohých.’

Poznámky k forme:

- 臂 hi (音); hidži (訓) laket’

⑧ ^{しんらばんしょう} 森羅万象

- Veškerenstvo. Tvorstvo.
- (dosl.) „Množstvo stromov rôznych tvarov.“
- Odpovedá angl. ‘*all things in nature*’

Alternatívne čítanie: しんらまんぞう; しんらばんぞう

例文: 「森羅万象には必ず理由がある。」

‘V celom svete je dôvod.’ či ‘Všetko má svoj dôvod.’ (používané v situáciách, z ktorých sa dá poučiť, či získať nejaké skúsenosti – predvážne z tých negatívnych)

例文: 「大病からようやく生還した私の目には、森羅万象が美しく映った。」

‘Od kedy som sa vyliečil z môjho vážneho ochorenia, celé stvorenie sa mi javí ako nádherné.’

Poznámky k forme:

- 羅 ra (音); usumono (訓) rozprestierať sa, rašiť, vlákno, hodváb
- 森羅 šinra množstvo vecí (stromov) zoradených vedľa seba, všetko vo vesmíre, čo sa môže meniť

Zdroje

Internet (aktuálne k 15.4. 2018)

三人寄れば文殊の知恵 - 故事ことわざ辞典. 故事ことわざ辞典 [online]. Copyright ©2011 [cit. 15.04.2018]. Dostupné z: <http://kotowaza-allguide.com/sa/sanninyorebamonjyu.html>

【首が繋がる】の意味と使い方の例文(慣用句) | ことわざ・慣用句の百科事典. ことわざ・慣用句の百科事典 [online]. Copyright ©Copyright2018 [cit. 15.04.2018]. Dostupné z: <https://proverb-encyclopedia.com/kubigatunagaru/>

【内柔外剛】ないじゅうがいごうの[意味と使い方辞典] | 四字熟語データバンク【一覧】. 四字熟語データバンク [online]. Copyright © [cit. 15.04.2018]. Dostupné z: http://sanabo.com/words/archives/2001/03/post_201.html

「七転八倒の」に関連した英語例文の一覧 - Weblio 英語例文検索. 英和辞典・和英辞典 - Weblio 辞書 [online]. Copyright ©2018 Weblio [cit. 15.04.2018]. Dostupné z: <https://ejje.weblio.jp/sentence/content/%22%E4%B8%83%E8%BB%A2%E5%85%AB%E5%80%92%E3%81%AE%22>

「七転八起」とは?意味や使い方を解説! | 意味解説. [online]. [cit. 15.04.2018] Dostupné z: <https://meaning.jp/posts/535>

二の句が継げない - 故事ことわざ辞典. 故事ことわざ辞典 [online]. Copyright ©2011 [cit. 15.04.2018]. Dostupné z: <http://kotowaza-allguide.com/ni/ninoku.html>

【袋の鼠】の意味と使い方の例文(慣用句) | ことわざ・慣用句の百科事典. ことわざ・慣用句の百科事典 [online]. Copyright ©Copyright2018 [cit. 15.04.2018]. Dostupné z: <https://proverb-encyclopedia.com/hukuro/>

八面六臂 - 故事ことわざ辞典. 故事ことわざ辞典 [online]. Copyright ©2011 [cit. 15.04.2018]. Dostupné z: <http://kotowaza-allguide.com/ha/hachimenroppi.html>

「森羅万象」とは?意味や使い方を解説! | 意味解説. [online]. Dostupné z: <https://meaning.jp/posts/379>

森羅万象を英語で・英訳 - 英和辞典・和英辞典 Weblio 辞書. 英和辞典・和英辞典 - Weblio 辞書 [online]. Copyright © 2000 [cit. 15.04.2018]. Dostupné z: <https://ejje.weblio.jp/content/%E6%A3%AE%E7%BE%85%E4%B8%87%E8%B1%A1>

dict.cc Dictionary | Subject: příslov.. dict.cc | *English-Slovak dictionary* | *Anglicko-slovenský slovník* [online]. Copyright © 2002 [cit. 14.04.2018]. Dostupné z: <https://ensk.dict.cc/?s=subject:pr%C3%ADslov>.

Jisho.org: Japanese Dictionary. *Jisho.org: Japanese Dictionary* [online]. Dostupné z: <http://jisho.org/>

Česko-japonský, japonsko-český a znakový slovník. *Česko-japonský, japonsko-český a znakový slovník* [online]. Dostupné z: <http://kanji.nihongo.cz/>

Literatúra:

例解学習ことわざ辞典第2版. 小学館、2002. Reikai gakushū kotowaza jiten dai 2-ban. Shogakkan, 2002. ISBN 4-09-501652-3

LABUS, David a Jan SÝKORA. *Japonsko-český studijní znakový slovník*. 2. vyd. Praha: Paseka, 2005. ISBN 80-7185-736-X.

KROUSKÝ, Ivan a František ŠILAR. *Japonsko-český slovník*. 2., opr. a rozš. vyd., v nakladatelství LEDA 1. vyd. Voznice: LEDA, 2005. ISBN 80-7335-045-9.

Japonsko-český, česko-japonský velký slovník. V Brně: Lingea, 2016. Jazyky světa. ISBN 978-80-7508-142-1.